

ภาษาถิ่น "ผู้ไทย" นครพนม

วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์

ในบทความนี้ จะบรรยายถึง "ผู้ไทย" ในแง่ของภาษาปัจจุบันคือ จะกล่าวถึงเสียงพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ และ "กลุ่มคำปิด" บางกลุ่มเพื่อเป็นการแสดงภาพให้เห็นกว้าง ๆ ว่า "ผู้ไทย" มีลักษณะแตกต่างหรือคล้ายคลึงกับภาษาไทยถิ่นอื่น ๆ อย่างไรบ้าง

เสียงพยัญชนะ เสียงพยัญชนะใน "ผู้ไทย" ทั่ว ๆ ไปแล้วคล้ายคลึงกับภาษาไทยถิ่นอีสานทั้งหลาย คือเมื่อเทียบกับภาษาถิ่นไทยกลางแล้ว "ผู้ไทย" มีเสียงนาสิกมากกว่าหนึ่งตัวคือ [กั] และไม่มีเสียง [tɕh] "ช, ฉ" และเสียง [r] "ร" ที่ "ผู้ไทย" ต่างไปจากภาษาถิ่นบ้างคือ มีเสียงพยัญชนะปากกลม (labialized) สามเสียงคือ [sʷ, kʷ, khʷ] แต่คำที่ใช้เสียงเหล่านี้ก็มีไม่มากนัก เสียง [sʷ] พบใน ๒ คำเท่านั้นคือ [sʷaap³] แปลว่า "ขยี้, จับ" ซึ่งต่างจาก [saap³] "ساب" และ [sʷaam¹] "คลำ" ซึ่งต่างจาก [saam] "สาม" ส่วนเสียง [kʷ] และ [khʷ] พบในคำที่ภาษาถิ่นไทยกลางใช้เสียง "กว-" หรือ "ขว-, คว-" เช่น [kʷaŋ³] "ขว้าง, แกว่ง" [kʷaat³] "กวาด" [khʷaan¹] "ขวาน"

เสียง [kh] นั้น ผู้บอกภาษาหลายคนออกเสียงเป็นเสียง [x] หรือ voiceless velar fricative ในหลายคำเมื่อนำหน้าสระ [aa, oo, oo] แต่ว่าไม่สม่ำเสมอ

เสียง [s] มีผู้บอกภาษาหลายคนออกเป็นเสียง [θ] หรือ voiceless interdental fricative บางคนก็ใช้ [s] บ้าง [θ] บ้าง หาแบบการใช้ที่แน่นอนไม่ได้

เสียง [v] บางครั้งผู้บอกภาษาก็ออกเป็น [w] แต่ส่วนใหญ่ออกเป็นเสียง [v]

"ผู้ไทย" มีหน่วยเสียงพยัญชนะดังต่อไปนี้คือ

	Bilabial	Labiodental	Alveolar	Palatal	Velar	Glottal
Stops	p		t	tɕ	k	ʔ
	ph		th		kh	h
	b		d			
Nasals	m		n	ɲ	ŋ	
Fricatives		f	s			
		v				
Labialized sounds			sʷ		kʷ, khʷ	
Glide				y		
Lateral			l			

เสียงดังกล่าวข้างบนนี้ เกิดในตำแหน่งต้นพยางค์ทุกเสียง แต่ในตำแหน่งท้ายพยางค์หรือเสียงสะกดเกิดได้เพียง ๗ เสียงคือ /-p, -t, -k, -ʔ, -m, -n, -ŋ/ สำหรับเสียง [-k] โดยทั่วไปแล้วไม่เกิดตามหลังสระยาว เมื่อใดเสียงที่นำมาเป็นสระยาว [-k] ก็จะเปลี่ยนไปเป็นเสียง [-ʔ] และสระก็จะมีเสียงสั้น เช่น [faʔ³] "ฝาก" [paʔ³] "ปาก"

"ผู้ไทย" ไม่มีเสียงควบกล้ำเลย

เสียงสระ "ผู้ไทย" มีเสียงสระแท้เหมือนกับภาษาไทยถิ่นอื่นทั่ว ๆ ไปคือ มีสระสั้น ๔ ตัว สระยาว ๔ ตัว ดังต่อไปนี้คือ

i, ii	u, uu	u, uu
e, ee	ɤ, ɤɤ	o, oo
æ, ææ	a, aa	ɔ, ɔɔ

สระยาวทุกตัวเกิดในตำแหน่งท้ายพยางค์ได้ เช่น

[mii¹]	"หมี่"	[muu⁵]	"กล้วย"
[muu¹]	"หมู"	[mee³]	"เมี่ยง"

[tɕɤɯ ¹]	"ใจ"	[too ¹]	"ตัว"
[tɕɕɕ ¹]	"มุ่มท้อง"	[paa ¹]	"ปลา"
[khoo ³]	"คอ"		

สระสั้นไม่เกิดท้ายพยางค์ ต้องมีเสียงพยัญชนะตามมาเสมอ

สระผสม สระที่เกิดในตำแหน่งที่สองต่อจากสระตัวแรกมี [-u] และ [-i] ซึ่งทั่ว ๆ ไปวิเคราะห์ให้เป็นเสียงสะกด [-w] และ [-y]

[-u] ผสมได้กับสระ [i] [ee] [ɕɕ] และ [aa] ดังในคำว่า [hiu⁵] "ตัว" [heeu³] "เหี่ยว" [hɕɕu⁵] "พัน" [lɕɕu²] "แล้ว" [cau⁵] "คุณ, คำแทนตัวบุรุษที่สอง" [khau⁵] "ข้าว" [k̤aa³] "ยาว"

[-i] ผสมได้กับสระ [u] [oo] [ɔ, ɔɔ] [ɤɤ] และ [a, aa] เช่น [lui³] "ลุย" [noui³] "หน่วย, คำลักษณะนาม" [khou⁴] "ค่อย" [hoi⁵] "ห้อย, แขนว" [hooi³] "รอย" [pai¹] "ไป" [paai¹] "ปลาย" [ʔɤɤi⁵] "เอื่อย, ฝืดาว" [sɤɤi¹] "เสย, แสก"

"ผู้ไทย" ไม่มีสระผสม [ia] "เฮีย" [t̤a] "เฮือ" [ua] "ฮัว" คำที่ภาษาไทยถิ่นอื่น ๆ ใช้สระเหล่านี้ "ผู้ไทย" ใช้สระกลาง [ee] [ɤɤ] และ [oo] แทนตามลำดับ เช่น

[seen ¹]	"เสียง"	[lee ³]	"เลี้ย"
[peʔ ³]	"เปียก"	[dɤɤt ³]	"เค็ด"
[hɤɤn ³]	"เรือน, บ้าน"	[phoo ¹]	"ผัว"
[ŋoo ³]	"รว"	[sooi ⁴]	"ช่วย"

เสียงวรรณยุกต์ "ผู้ไทย" มีเสียงวรรณยุกต์ ๕ เสียงคือ

๑. เสียงต่ำเลื่อนขึ้นสูง เส้นเสียงอาจแสดงได้ดังนี้ ในบทความนี้ เสียงนี้แทนด้วยสัญลักษณ์ 1
๒. เสียงสูงตกต่ำมีเสียงคอดหอยหยุดบนด้วย (glottalized) เส้นเสียงอาจแสดงได้ดังนี้ เมื่อเกิดกับคำตายสระสั้น เสียงจะมีรูปดังนี้ เสียงแทนด้วย

สัญลักษณ์ 2

๓. เสียงกลางตกต่ำ แทนด้วยสัญลักษณ์ 3
๔. เสียงกลางเลื่อนขึ้นสูง แทนด้วยสัญลักษณ์ 4
๕. เสียงสูง แทนด้วยสัญลักษณ์ 5

ถ้าจะเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ของ "ผู้ไทย" กับไทยกลางโดยอาศัยภาษาเขียนเป็นหลัก
จะได้ภาพดังนี้

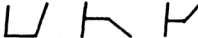
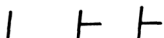
คำที่เขียนด้วย	ไทยกลาง				
	ไม่มีวรรณยุกต์	ไม้เอก	ไม้โท	คำตาย สระสั้น	คำตาย สระยาว
อักษรสูง	เสียงจัตวา	เสียงเอก	เสียงโท	เสียงเอก	เสียงเอก
อักษรกลาง	เสียงกลาง	เสียงเอก	เสียงโท	เสียงเอก	เสียงเอก
อักษรต่ำ	เสียงกลาง	เสียงโท	เสียงตรี	เสียงตรี	เสียงโท

ผู้ไทย				
ไม่มีวรรณยุกต์	ไม้เอก	ไม้โท	คำตาย สระสั้น	คำตาย สระยาว
เสียง 1	เสียง 3	เสียง 5	เสียง 2	เสียง 3
เสียง 1	เสียง 3	เสียง 5	เสียง 2	เสียง 3
เสียง 3	เสียง 4	เสียง 2	เสียง 5	เสียง 3

ดังในตัวอย่างคำต่อไปนี้

[dxɿn ¹]	"ดวงจันทร์" (เดือน)	[hɿɿŋ ¹]	"นาน"
[fiŋ ¹]	"ผิงแดด"	[kuu ¹]	"กู"
[maa ²]	"ม้า"	[thim ²]	"ตั้ง"
[saa ²]	"ซ้าย"	[huu ²]	"รู้"
[ʔæən ³]	"คุย"	[him ³]	"ริม"
[ŋoo ³]	"รว"	[kæə ³]	"ลาก"
[sum ⁴]	"ซุ่ม"	[hom ⁴]	"รุ่ม"

[hai ⁴]	"ไร่"	[sææ ⁴]	"แซ่"
[kām ⁵]	"เคี้ยว"	[haa ⁵]	"ฆ่า"
[suut ⁵]	"สูด, ชด"	[sɿɿ ⁵]	"เลื้อ"
[cak ²]	"คี"	[tat ²]	"ตัด"
[pit ²]	"ปิด"	[phak ²]	"ผัก"

จากที่บรรยายมา จะเห็นว่า เสียงวรรณยุกต์ของ "ผู้ไทย" ส่วนใหญ่เป็นเสียงเลื่อนขึ้นหรือเลื่อนลง เสียงที่คงระดับมีเพียงเสียงเดียวเท่านั้นคือเสียง 5 แต่เสียงเหล่านี้มาจากคำที่ถูกออกเสียงโดด ๆ โดยไม่มีคำรอบด้าน เมื่อชาว "ผู้ไทย" พูดภาษา "ผู้ไทย" เป็นประโยคยาว ๆ หรือใช้คำติดต่อกันมากกว่า ๒ - ๓ คำขึ้นไป และพูดไม่ช้านัก เราจะได้ยินเสียงคงระดับ "ต่ำ" และ "กลาง" ด้วยทั้งนี้เพราะเมื่อคำเกิดในประโยคผู้พูดไม่ได้พูดเสียงวรรณยุกต์แต่ละเสียงให้จบส่วนที่เป็นเสียงเลื่อนขึ้นหรือเลื่อนลงมักถูกข้ามไปเหลือแต่ส่วนที่เป็นเสียงคงระดับ ตัวอย่าง เช่น เสียงวรรณยุกต์ 1 3 4 ซึ่งมีรูปเป็น เมื่อส่วนที่เป็นเสียงเลื่อนถูกตัดจะเหลือเพียง เป็นต้น

คำสรรพนาม ในการใช้คำสรรพนามในภาษาถิ่น "ผู้ไทย" ผู้ใช้จะต้องคำนึงถึง อายุ และ ความสัมพันธ์ (คุ้นเคยกันหรือไม่) ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง สองสิ่งนี้จำเป็นมาก มิฉะนั้นแล้วจะใช้คำที่ผิดกาลเทศะได้ คำสรรพนามของ "ผู้ไทย" แท้ ๆ ไม่แบ่งเพศหญิง และเพศชาย ทุกคำใช้แทนได้ทั้งสองเพศ และทุกคำใช้แทนคน ๆ เดียว ในกรณีที่ต้องการแสดงว่าคำสรรพนามนั้น ๆ แทนคนหลายคนหรือสองคนขึ้นไปก็เติมคำว่า [phoʔ³] "พวก" [sum³] และ [muu³] "หมู่" ลงไปข้างหน้าคำสรรพนาม

"ผู้ไทย" มีคำสรรพนามบุรุษที่หนึ่งและบุรุษที่สอง ๔ คู่คือ [khaa⁵-noi²] คู่กับ [tɕau⁵], [khɔi⁵] คู่กับ [tɕau⁵], [hau³] คู่กับ [too¹], [kuu¹] คู่กับ [mwɯŋ³] บุรุษที่สามมีสองคำคือ [phɿŋ⁵] และ [man³]

[khaa³-noi²] ใช้เป็นคำแทนตัวบุรุษที่หนึ่ง ใช้ในกรณีที่ผู้พูดต้องการแสดงความสุภาพมากเป็นพิเศษ จะใช้กับผู้ใหญ่ที่คุ้นเคยกันหรือไม่ก็ได้ คำ ๆ นี้ปัจจุบันมีการใช้น้อยมาก

[khoi⁵] เป็นคำแทนตัวบุรุษที่หนึ่ง ใช้พูดกับผู้ใหญ่หรือกับคนที่ไม่คุ้นเคยกันและมีอายุมากกว่า ใช้ในกรณีที่ต้องการแสดงความสุภาพ

[hau³] เป็นคำแทนตัวบุรุษที่หนึ่ง ใช้กับคนที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน หรือกับคนที่สนิทสนมคุ้นเคยกัน คำ ๆ นี้ใช้กันแพร่หลายมากในหมู่เพื่อนฝูง

[kuu¹] เป็นคำแทนตัวบุรุษที่หนึ่ง ใช้ในกรณีที่ผู้พูดมีอายุมากกว่าผู้ฟัง หรือถ้าอายุเท่า ๆ กัน ก็ต้องเป็นคนสนิทสนมกันมาก เป็นคำที่ผู้ใหญ่มักใช้แทนตัวเองเมื่อพูดกับเด็ก ๆ หรือผู้ที่มีอายุน้อยกว่ามาก คำนี้ ไม่มีความหมายส่อไปในทางหยาบคายเหมือนเมื่อใช้ในภาษากรุงเทพฯ เป็นที่สังเกตได้ว่า อิทธิพลจากกรุงเทพฯ ได้เริ่มแผ่เข้ามาในวงวรรณกรรมของ "ผู้ไทย" โดยผู้ออกภาษาจะรู้สึกอึดอัดใจเมื่อโดนถามว่าตัวเองใช้คำว่า [kuu¹] หรือไม่

[tɕau⁵] เป็นคำแทนตัวบุรุษที่สอง ใช้ในกรณีที่ต้องการแสดงความสุภาพ ใช้แทนได้ทั้งผู้ที่มีอายุมากกว่าและน้อยกว่า

[too¹] เป็นคำแทนตัวบุรุษที่สอง ใช้ในกรณีที่ผู้พูดและผู้ฟังมีความสนิทสนมกัน และอายุอยู่ในวัยเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน

[mɯŋ³] เป็นคำแทนตัวบุรุษที่สอง ใช้ในกรณีที่ผู้พูดและผู้ฟังมีความสนิทสนมกัน หรือในกรณีที่ผู้ฟังอายุน้อยกว่าผู้พูด

[phɤŋ⁵] เป็นคำแทนตัวบุรุษที่สาม ใช้ในกรณีที่ผู้ที่ถูกกล่าวถึงได้รับความยกย่อง ซึ่งอาจเป็นเพราะอายุมากกว่า เป็นพระ หรือเป็นผู้ใหญ่

[man³] เป็นคำแทนตัวบุรุษที่สาม หมายถึงผู้ที่มีอายุน้อยกว่า หรือสนิทสนมกัน

ขณะนี้ ผู้พูดที่เป็นชาย ได้รับเอาคำว่า "ผม" บุรุษที่หนึ่งไปจากภาษากรุงเทพฯ และใช้กันอย่างแพร่หลาย มักใช้พูดเมื่อมีผู้ฟังที่ไม่ใช่คนคุ้นเคยกันรวมอยู่ด้วย และใช้ตามสถานที่ราชการทั่วไป คำนี้เป็นคำสรรพนามคำเดียวที่มีการแยกใช้ระหว่างผู้พูดหญิงและผู้พูดชาย

นอกจากคำสรรพนามเหล่านี้แล้ว คำที่ใช้เรียกญาติต่าง ๆ เช่น พ่อ แม่ พี่ ลุง ป้า ตายาย ก็ใช้เป็นคำสรรพนามได้ทั้งบุรุษที่สองและสาม

นอกจากนี้ยังมีคำอีกจำพวกหนึ่งใช้นำหน้าชื่อ แบ่งออกเป็นคำนำหน้าชื่อเพศชาย และคำนำหน้าชื่อเพศหญิง ในกรณีที่ต้องการความสุภาพหรือเป็นแบบทางการ ชื่อผู้ชายนำหน้าด้วยคำว่า [thaau⁵] "ท้าว" ชื่อผู้หญิงนำหน้าด้วย [naaŋ³] "นาง" หญิงที่สมรสแล้ว และยังไม่สมรสใช้คำ ๆ เดียวกัน ในกรณีที่เป็นการกันเอง หรือใช้ในชีวิตประจำวัน นำหน้าชื่อผู้ชายใช้ [bak²] ชื่อผู้หญิงใช้ [ʔii¹]

ลักษณะนาม ลักษณะนามเป็นคำใช้บอกลักษณะของคำนามหรืออีกนัยหนึ่งเป็นการแสดงการจัดแยกประเภทสิ่งของรอบ ๆ ตัวออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ เช่น ในภาษาไทยกลางคำว่า "ลูก" หมายถึงสิ่งของที่รูปร่างกลม "เส้น" ใช้กับสิ่งของที่มีลักษณะเล็กและยาว "ด้าม" ใช้กับสิ่งของที่มีที่จับ เป็นต้น ลักษณะนามอาจจะเริ่มต้นจากการจัดสิ่งของออกเป็นกลุ่ม ๆ โดยอาศัย ลักษณะรูปร่าง หน้าที่ แต่ต่อมาได้มีการเพิ่มคำนามขึ้นในแต่ละกลุ่มซึ่งอาจเป็นเพราะเกิดมีคำใหม่ขึ้นในภาษา ทำให้ลักษณะและหน้าที่ของกลุ่มที่เคยเด่นเลือนหายไปบ้าง

คำลักษณะนามที่ใช้กับคนใน "ผู้ไทย" มีเพียง ๒ คำคือ [ʔoŋ¹] และ [khon³] [ʔoŋ¹] ใช้กับพระเจ้าแผ่นดิน พระราชินี เจ้าฟ้า และพระสงฆ์ [khon³] ใช้กับบุคคลธรรมดาทั่ว ๆ ไป

คำลักษณะนามที่ใช้กับสัตว์และสิ่งของมีดังนี้คือ

[too¹] เหมือนกับคำว่า "ตัว" ในภาษาไทยกลางคือใช้กับสัตว์ทุกชนิด และสิ่งของทุกชนิดที่จัดว่ามีส่วนเหมือนอวัยวะ เช่นมี แขน ขา หัว คอ ฯลฯ สิ่งของที่ใช้ลักษณะนามนี้มี โต๊ะ เก้าอี้ ตัวหนังสือ ฯลฯ

[nooi³] คล้ายกับคำว่า "ลูก" ในภาษาไทยกลาง ซึ่งเดิมอาจจะใช้กับสิ่งของที่มีลักษณะกลมเป็นส่วนใหญ่ แต่ต่อมาได้มีการเพิ่มสิ่งของเข้าไปในกลุ่มนี้มากขึ้น จึงทำให้ลักษณะเด่นของกลุ่มหายไป สิ่งของในกลุ่มนี้มี ไข่ หมอน ขวด แก้ว หม้อ ผลไม้ทุกชนิด ฯลฯ

[doon¹] ใช้กับ มีด กระดัง ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ ฯลฯ

[lem⁴] ใช้กับ พัน เข็ม เรือ เทียน ฯลฯ

[hoo¹] ใช้กับ รากไม้ทุกชนิดที่รับประทานได้ หมวก หนังสือ

[kiŋ³] ใช้กับ ช้อน รองเท้าข้างเดียว

[kok²] ใช้กับ ต้นไม้ [khoo³] ใช้กับ ต้นไม้หลาย ๆ ต้นขึ้นรวมกัน

คำที่ใช้ในประโยคคำถาม คำที่ใช้สำหรับเติมลงท้ายประโยคบอกเล่าให้กลายเป็น

ประโยคคำถามที่ต้องการคำตอบ หรือคำปฏิเสธคือ [boʔ³] เช่น

bɤŋ³ hen¹ boʔ³ "มองเห็นไหม"

bæʔ³ maa³ nak² boʔ³ "แบกมาหนักไหม"

phaai³ hɤɤ³ pen¹ boʔ³ "พายเรือเป็นไหม"

คำถามว่า "ใคร" และ "อะไร" "ผู้ไทย" ใช้รวมเป็นคำ ๆ เดียวกันคือ ถ้าเกิดต้นประโยค ใช้ [mæn³-phɤɤ¹] ถ้าไม่ใช่ตำแหน่งต้นประโยคใช้ [phɤɤ¹] หรือ [phi²-lɤɤ¹] เช่น

mæn³-phɤɤ¹ yuwn³ yuu³ haŋ⁴ "ใครยืนอยู่那儿"

mæn³-phɤɤ¹ loi³ nam² maa³ "อะไรลอยน้ำมา"

bɤŋ³ næɤ³ phɤɤ¹ maa³ "ดูซิใครมา"

mæn³-phɤɤ¹ ʔet² phɤɤ¹ "ใครทำอะไร"

tɕau⁵ suw⁴ phɤɤ¹ "คุณชื่ออะไร"

ส่วนคำว่า "ที่ไหน" "อย่างไร" "กี่" "เท่าไร" ก็มีการใช้เหมือนกับในภาษาไทยถิ่นอื่น ๆ เพียงแต่คำออกเสียงไม่เหมือนเท่านั้นเอง ตัวอย่างเช่น

pay¹ siʔ⁶-lɤɤ³ "ไปไหน"

tɕau⁵ maa³ tæɤ³ siʔ⁶-lɤɤ³ "คุณมาจากไหน"

tɕaʔ² haam⁵ pay¹ næɤ³-lɤɤ³ "จะข้ามไปอย่างไร"

phak² nii³ khaay¹ naəu³-ly³ "ผัดผัวยังไง"
 ʔaa¹-hū⁵ thau³-ly³ "อายุเท่าไร"
 nɤ² hɤn³ dai⁵ tɕak² khon³ "ที่บ้านนี้มีกี่คน"
 nii⁵ dai⁵ tɕak² moon³ ləu² "ผักมีหมดแล้ว"

คำศัพท์บางคำ ในแง่ศัพท์หรือการใช้คำบางคำ "ผู้ไทย" มีลักษณะที่น่าสนใจหลายประการ สมควรแก่การศึกษาเปรียบเทียบกับศัพท์ในภาษาถิ่นอื่น ๆ ตัวอย่างคำที่น่าสนใจ เช่น [dai⁵] คำ ๆ นี้มีขอบเขตการใช้กว้างเท่ากับคำว่า "ได้" และ "มี" รวมกันในภาษาไทยกลาง ทุกครั้งที่ภาษาไทยกลางใช้คำว่า "มี" "ผู้ไทย" ใช้คำว่า [dai⁵] เช่น

nɤ² hɤn³ dai⁵ mæu³ soŋ¹ too¹ "ที่บ้านมีแมว ๒ ตัว"
 phɤn⁵ dai⁵ lu² soŋ¹ khon³ "เขามีลูก ๒ คน"
 nɤ² tɕo² dai⁵ nam² "ในแก้วมีน้ำ"
 phɤn⁵ dai⁵ paa¹ haa⁵ too¹ "เขาได้ปลา ๔ ตัว"

[pen¹] มีการใช้เหมือนคำว่า "เป็น" ในภาษาไทยกลาง แต่มีในบางวลีที่มีการใช้ที่ต่างไปเช่น [pen¹-ta²-phæŋ³] "เป็นนักรัก" [pen¹-taa⁵-hoo¹] "เป็นน้าขำ" ซึ่งถ้าเป็นภาษาไทยกลางคำว่า "เป็น" จะไม่ถูกใช้ในกรณีดังกล่าวนี้ ตัวอย่างนี้ ชวนให้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับคำว่า "เป็น" ในภาษาถิ่นต่าง ๆ ต่อไป

นอกจากนี้ "ผู้ไทย" ยังมีคำศัพท์ที่แตกต่างไปจากภาษาไทยกลาง และไทยถิ่นอื่น ๆ ซึ่งควรแก่การเก็บบันทึกไว้เพราะคำเหล่านี้กำลังหายไปจากภาษาโดยมีคำจากภาษาไทยกลางหรือภาษาลาวพื้นเมือง เข้าไปแทนที่

อิทธิพลจากภาษาถิ่นอื่น

ภาษาไทยถิ่นอื่นที่มีอิทธิพลต่อภาษา "ผู้ไทย" คือ ภาษาไทยกลางและภาษาลาวพื้นเมือง ภาษาไทยกลางเข้าไปมีอิทธิพลเพราะเป็นภาษาราชการ เป็นภาษาที่ใช้ในโรงเรียนและเป็นภาษาที่สื่อสารมวลชนทุกชนิดใช้ ภาษาลาวพื้นเมืองเข้าไปมีอิทธิพลต่อ "ผู้ไทย" เพราะในนครพนม

"ภาษาลาวพื้นเมือง" หรือ "ภาษาไทยถิ่นพื้นเมือง" เป็นภาษาของชนส่วนใหญ่ และคน "ผู้ไทย" ส่วนใหญ่มักพูดภาษาลาวพื้นเมืองได้ซึ่งเป็นเหตุให้มีการถ่ายทอดลักษณะบางอย่างเข้าไปใน "ผู้ไทย" อิทธิพลจากสองภาษาถิ่นนี้ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นใน "ผู้ไทย" การเปลี่ยนแปลงนี้จะเห็นได้ชัดเมื่อเปรียบภาษาที่ "เด็ก" ใช้กับภาษาที่ "ผู้ใหญ่" ใช้ ความแตกต่างของการใช้ภาษาของคนสองกลุ่มนี้ อาจแบ่งออกได้เป็นสองประการคือ

๑. เสียง เด็ก "ผู้ไทย" เริ่มนำเสียงที่ไม่มีใช้ในภาษาของตนเองเข้ามาใช้ ประปราย เช่น เสียงสระ เอีย เอือ อัว ทั้งสามเสียงนี้ อาจนับได้ว่ารวมไว้ทั้งอิทธิพลของ ภาษาไทยกลาง และภาษาลาวท้องถิ่นคือ ทั้งสองภาษาถิ่นนี้มีทั้งเสียง เอีย เอือ และอัว จึง ไม่อาจแยกได้ว่า "ผู้ไทย" ยืมมาจากถิ่นใด

เสียง [tɕh-] มินำมาใช้บ้างประปราย เสียงนี้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นอิทธิพลของภาษา กลางโดยตรงเพราะภาษาลาวพื้นเมืองเองก็ไม่มีเสียงนี้ แต่ก็มีการยืมมาใช้จากภาษากลางเช่นกัน

๒. ศัพท์ ผู้ใหญ่มักใช้คำที่พวกเด็กเห็นว่าเป็น "คำเก่า" ในขณะที่พวกเด็ก ๆ มักใช้ คำที่ยืมไปจากภาษาไทยกลาง และภาษาลาวพื้นเมือง ศัพท์ที่จัดว่าเป็นคำ "ผู้ไทย" แท้ ๆ กำลัง หายไปจากภาษาเพราะพวกเด็กไม่นิยมใช้ เป็นที่แน่นอนว่า ยิ่งเวลาผ่านไปนานเท่าใด คำศัพท์ ใน "ผู้ไทย" ก็จะเหมือนคำศัพท์ในภาษาลาวพื้นเมืองและไทยกลางมากขึ้นเท่านั้น